

Nil Gejmen

Koralina

i tajanstveni
svet

Drugo izdanje

Preveo
Draško Roganović

■ Laguna ■

Naslov originala

Neil Gaiman
Coraline

Ilustrovaó Dejr Mekin

Copyright © 2002 by Neil Gaiman

Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Započeo sam ovu knjigu za Holi,
završio sam je za Medi*

*Bajke su više nego istinite: ne zato što
nam govore da zmajevi postoje, već
zato što nam kažu da zmajevi mogu
biti pobeđeni.*

G. K. Česterton

I

Koralina je otkrila vrata nedugo pošto su se uselili u kuću.

Bila je to izuzetno stara kuća – imala je tavan ispod krova, podrum ispod zemlje i zapuštenu baštu u kojoj je raslo ogromno staro drveće.

Koralinina porodica nije posedovala celu kuću – bila je za njih isuviše velika. Oni su bili vlasnici samo jednog njenog dela.

U staroj kući živeli su i drugi ljudi.

Gospođica Spink i gospođica Silovita živele su u prizemlju, u stanu ispod Koralininog. Obe behu stare i punačke, i živele su s većim brojem omatorelih škotskih terijera, koji su imali imena kao što su Hamiš, Endrju i Džok. Nekada davno, gospođica Spink i gospođica Silovita bile su glumice, saznala je Koralina od gospođice Spink kada ju je prvi put srela.

„Vidiš, Karolina“, reče gospođica Spink, pogrešno izgovorivši Koralinino ime, „i ja i gospođica Silovita bile smo, u svoje doba, čuvene glumice, hodale smo po daskama koje

život znače, srculence. Oh, nemoj da daješ Hamišu da jede voćnu tortu, inače će celu noć da ga muči tiba.“

„Zovem se Koralina. Ne Karolina. Koralina“, reče Koralina.

U stanu iznad Koralininog, u potkrovlju, živeo je ludi starac s velikim brkovima. On je rekao Koralini da uvežbava mišji cirkus. Nikome nije dopuštao da ga vidi.

„Jednoga dana, mala moja Karolina, kada budu spremni, ceo svet će videti čudesa mog mišjeg cirkusa. Pitaš me zašto ne možeš sada da ga vidiš. Jesi li me to pitala?“

„Ne“, reče tiho Koralina, „nego sam vas zamolila da me ne zovete Karolina. Zovem se Koralina.“

„Ne možeš sada da vidiš mišji cirkus“, reče čovek iz potkrovlja, „zato što miševi još nisu spremni i uvežbani. Takođe, odbijaju da sviraju pesme koje sam napisao za njih. Sve pesme koje sam ja napisao za miševe idu *umpa umpa*. Ali beli miševi hoće da sviraju isključivo *ša la la*, samo tako. Razmišljam o tome da ih iskušam pomoću različitih vrsta sireva.“

Koralina nije verovala da taj mišji cirkus zaista postoji. Mislila je da starac verovatno sve to izmišlja.

Dan pošto su se uselili, Koralina je krenula u istraživanje.

Istražila je baštu. Bila je to velika bašta: sasvim u dnu nalazio se stari teniski teren, ali niko u kući nije igrao tenis, pa je ograda oko terena bila prepuna rupa, dok je mreža većim delom istrulila; u bašti se nalazio i stari ružičnjak, pun zakržljalih ružinih grmova upljuvanih movama; bio je tu i kamenjar koji se pretežno sastojao od – kamenja; u bli-

zini se nalazilo i vilinsko kolo*, načinjeno od gnjecavih smeđih gljiva zlatača, koje su grozno smrdjele kad biste ih slučajno nagazili.

Bio je tu i bunar. Onog dana kada se Koralinina porodica doselila, gospođica Spink i gospođica Silovita su Koralini izričito naglasile da je bunar izuzetno opasan, i upozorile je da ga se obavezno kloni. Stoga se Koralina zaputila da ga istraži, kako bi znala gde je i tako mogla da ga se propisno kloni.

Pronašla ga je trećeg dana, na obrasloj livadi pored teniskog terena, smeštenog iza grupe drveća – beše to tek niski krug od cigala, gotovo skriven u visokoj travi. Bunar je bio pokriven daskama, kako niko ne bi upao u njega. U jednoj dasci nalazila se mala rupa na mestu nekadašnjeg čvora, i Koralina je provela čitavo popodne ubacujući kroz rupu kamenčiće i žirove, čekajući i odbrojavajući, dok ne bi začula *plop* kada bi oni upali u vodu duboko ispod nje.

Koralina je takođe išla u potragu za životinjama. Pronašla je ježa, zmijsku košuljicu (ali ne i zmiju), kamen koji je izgledao baš kao žaba i krastaču koja je izgledala baš kao kamen.

Bio je tu i oholi crni mačak, koji bi sedeo na zidovima i panjevima, posmatrajući je, ali bi odmaglio kad god bi mu prišla i pokušala s njim da se igra.

Tako je provela prve dve nedelje u kući – istražujući baštu i zemljište.

* Vilinsko kolo – po drevnom verovanju, krug načinjen od pečuraka označava da su na tom mestu vile igrale kolo. Prim. prev.

Majka bi je naterala da uđe na ručak i večeru. A Koralina je morala toplo da se obuče pre nego što bi izašla, jer je te godine leto bilo veoma hladno; ali je ona svejedno izlazila, istraživala, svakoga dana, sve do dana kada je pala kiša, pa je morala da ostane unutra.

„Šta da radim?“, upita Koralina.

„Čitaj neku knjigu“, reče joj majka. „Gledaj neku kasetu. Igraj se svojim igračkama. Idi i gnjavi gospođicu Spink i gospođicu Silovitu, ili onog ludog starca iznad nas.“

„Ne“, reče Koralina. „Neću da radim ništa od toga. Hoću da istražujem.“

„Svejedno mi je šta ćeš da radiš“, reče Koralinina majka, „sve dok ne praviš džumbus.“

Koralina je otišla do prozora i posmatrala kišu. To nije bila kiša po kojoj biste mogli da izađete napolje – bila je to ona drugačija kiša, koja se bacala s neba i pljuskala tamo gde bi sletela. Kiša koja je ozbiljno radila svoj posao, a posao joj je trenutno bio da baštu pretvori u blatnjavu supu.

Koralina je odgledala sve kasete. Igračke su joj dosadile, a sve svoje knjige je već bila pročitala.

Uključila je televizor. Prelazila je s jednog kanala na drugi, s drugog na treći, ali na njima nije bilo ničega osim ljudi u odelima koji su pričali o berzi i kontakt emisija. Napokon je pronašla nešto što je mogla da gleda: bila je to druga polovina prirodnjačke emisije o nečemu što se zvalo zaštitna kamuflaža. Gledala je životinje, ptice i insekte koji su se maskirali u lišće ili grančice, ili pak u druge životinje, kako bi izmakli stvarima koje bi mogle da ih povrede. Uži-

vala je u emisiji, ali se ona prebrzo završila, a posle nje je usledila emisija o fabrici kolača.

Došlo je vreme da porazgovara sa svojim ocem.

Koralinin otac je bio kod kuće. Roditelji su joj bili zaposleni, radili su neke stvari na kompjuterima, što je značilo da su mnogo vremena provodili kod kuće. Imali su zasebne radne sobe.

„Zdravo, Koralina“, reče joj on ne okrećući se kada je ušla u sobu.

„Uffff“, reče Koralina. „Pada kiša.“

„Aha“, odgovori joj otac. „Lije kao iz kabla.“

„Ne“, reče Koralina. „Samo pada. Mogu li da izađem napolje?“

„Šta ti majka kaže na to?“

„Kaže po takvom vremenu, vala, nećeš izaći, Koralina Džons.“

„Onda ne, ne možeš.“

„Ali ja hoću da nastavim da istražujem.“

„Onda istraži stan“, predloži joj otac. „Vidi – evo ti list papira i olovka. Prebroj sva vrata i prozore. Pobroj sve što je plavo. Organizuj ekspediciju da otkriješ gde je bojler. I pusti me da radim na miru.“

„Smem li da idem u gostinsku sobu?“ U gostinskoj sobi su Džonsovi držali skupocen (i veoma neudoban) nameštaj koji im je Koralinina baka ostavila kada je umrla. Koralini nije bilo dozvoljeno tamo da ulazi. Tamo niko nije ulazio. Tako je bilo najbolje.

„Pod uslovom da ne napraviš nered. I da ništa ne diraš.“

Koralina je to pažljivo razmotrila, a potom uzela papir i olovku i bacila se na istraživanje unutrašnjosti stana.

Otkrila je gde se nalazi bojler (nalazio se u plakaru u kuhinji).

Prebrojala je sve što je plavo (153).

Prebrojala je prozore (21).

Prebrojala je vrata (14).

Od svih vrata koja je pronašla, trinaest se otvaralo i zatvaralo. Ona preostala – velika smeđa izrezbarena vrata u udaljenom uglu gostinske sobe – bila su zaključana.

Ona upita svoju majku: „Kuda vode ova vrata?“

„Nikuda, dušo.“

„Negde moraju da vode.“

Njena majka zavrte glavom. „Vidi“, reče ona Koralini.

Posegnula je rukom uvis i uzela svežanj ključeva s vrha kuhinjskih vrata. Pažljivo ih je pregledala i izabrala najveći, najcrnji, najstariji, najzardaliji ključ.

Uđoše u gostinsku sobu. Ona otključa vrata tim ključem.

Vrata se širom otvoriše.

Njena majka je imala pravo. Vrata nikuda nisu vodila. Iza njih se nalazio zid od cigala.

„Kada je sve ovo bila samo jedna kuća“, reče Koralinina majka, „ta vrata su nekuda vodila. Kada su kuću pretvorili u stanove, samo su ih zazidali. S druge strane se nalazi prazan stan na drugom kraju kuće, onaj koji je još na prodaju.“

Ona zatvori vrata i vrati svežanj ključeva na njihovo mesto na kuhinjskom dovratku.

„Nisi ih zaključala“, reče Koralina.

Njena majka slegnu ramenima. „Zašto bih ih zaključavala?“, upita. „Ionako nikuda ne vode.“

Koralina joj ne odgovori.

Napolju se sada već smrkavalo, a kiša je još padala, dobujući po prozorima i zamagljujući svetla automobila koji su išli ulicom.

Koralinin otac je prestao s radom i spremio im svima večeru.

Koralina je bila zgađena. „Tata“, reče ona, „ponovo si pravio jedan od tvojih *recepata*.“

„To je čorba od praziluka i krompira, s prilogom od estragona i topljenog grijer sira“, priznade on.

Koralina uzdahnu. Potom ode do zamrzivača i izvadi čips i picu za mikrotalasnu.

„Znaš da ne volim recepte“, reče ona svom ocu, dok se njena večera vrtela ukруг i ukруг, i dok su mali crveni brojevi na mikrotalasnoj odbrojavali do nule.

„Kad bi probala, možda bi ti se i dopalo“, reče Koralinin otac, ali ona odmahnu glavom.

Te noći Koralina je ležala budna u krevetu. Kiša je prestala, i ona je gotovo zaspala, kada se nešto oglasi *t-t-t-t-t-t*. Ona se podiže i sede u krevetu.

Nešto se oglasi: *škriiii...*

...iiiiip

Koralina se izvuče iz kreveta i pogleda niz hodnik, ali ne primeti ništa neuobičajeno. Pošla je niz hodnik. Iz spavaće sobe njenih roditelja dopiralo je duboko hrkanje – bio

je to njen otac – i povremeno sanjivo mrmljanje – to je bila njena majka.

Koralina se upita da možda nije sanjala, šta god da je to bilo.

Nešto se pokrenu.

Beše to tek nešto više od senke, i brzo šmugnu niz mračni hodnik, poput tananog pramena noći.

Nadala se da to nije pauk. Od paukova se Koralina osećala izuzetno neprijatno.

Crno obličje uđe u gostinsku sobu, a Koralina malčice nervozno krenu za njim.

Soba je bila mračna. Jedina svetlost je dopirala iz hodnika, a Koralina je stajala na vratima i bacala ogromnu i izobličenu senku na tepih gostinske sobe – ličila je na džinovsku mršavu ženu.

Baš se pitala da li bi trebalo da upali svetlo ili ne, kada vide crno obličje kako se polako pomalja ispod kauča. Ono zastade, a potom nečujno jurnu preko tepiha ka najudaljenijem kutku sobe.

U tom kutku sobe nije bilo nameštaja.

Koralina upali svetlo.

U uglu nije bilo ničega. Ničega, osim starih vrata iza kojih se nalazio zid od cigala.

Bila je sigurna da je njena majka zatvorila vrata, ali su ona sada bila neznatno odškrinuta. Samo malčice. Koralina priđe vratima i proviri kroz njih. Tamo ne beše ničega – samo zid, napravljen od crvenih cigala.

Koralina zatvori stara drvena vrata, ugasi svetlo i vrati se u krevet.

Sanjala je crna obličja kako klize s mesta na mesto, izbegavajući svetlost, sve dok se nisu sva zajedno okupila pod mesečinom. Mala crna obličja sa sićušnim crvenim očima i ostrim žutim zubima.

Počela su da pevaju:

*Mi smo mali, ali mnogobrojni,
Mi smo mnogobrojni, mi smo mali,
Mi bejasm o ovde pre no što ste se uzdigli,
Mi ćemo biti ovde kad budete pali.*

Glasovi im behu piskavi i šaptavi, i samo pomalo plaćni. Koralina se zbog njih oseti nelagodno.

Odsanjala je zatim nekoliko reklama, a posle toga je spavala bez snova.

II

Sledećeg dana kiša je prestala, ali se oko kuće spustila gusta bela magla.

„Idem u šetnju“, reče Koralina.

„Nemoj predaleko“, uzvratila njena majka. „I toplo se obuci.“

Koralina navuče svoj plavi kaputić sa kapuljačom, crveni šal i žute gumene čizme.

I izađe.

Gospođica Spink je šetala svoje pse. „Zdravo, Karolina“, reče gospođica Spink. „Užasno vreme.“

„Jeste“, reče Koralina.

„Jednom sam glumila Porciju“, reče gospođica Spink. „Gospođica Silovita stalno priča o svojoj Ofeliji, ali su ljudi dolazili da vide moju Porciju. Kada smo bile na daskama koje život znače.“

Gospođica Spink se natrontala puloverima i džemperima, tako da je delovala niže i zaobljenije no ikad. Ličila je na veliko, pufnasto jaje. Nosila je naočare s debelim staklima, zbog kojih su joj oči izgledale ogromne.

„Imali su običaj da mi šalju cveće u garderobu. *Jesu*, da znaš“, reče ona.

„Ko to?“, upita Koralina.

Gospođica Spink se pažljivo osvrnu oko sebe, pogledavši prvo preko jednog ramena, a potom i preko drugog, zureći u izmaglicu kao da neko možda prisluškuje.

„*Muškarci*“, prošaputa ona. Potom cimnu pse sebi uz nogu i odgega se nazad ka kući.

Koralina nastavi šetnju.

Bila je na tri četvrtine puta oko kuće kada vide gospođicu Silovitu kako stoji na vratima stana koji je delila s gospođicom Spink.

„Da li si videla gospođicu Spink, Karolina?“

Koralina joj odgovori da jeste, i da je gospođica Spink u šetnji sa psima.

„Nadam se da se nije izgubila – izbiće joj groznica ako ostane napolju po ovom vremenu, videćeš“, reče gospođica Silovita. „Čovek bi morao da bude istraživač da bi našao put po ovoj magli.“

„Ja sam istraživač“, reče Koralina.

„Naravno da jesi, dušice“, uzvratila gospođica Silovita. „Samo nemoj da se izgubiš.“

Koralina nastavi da šeta baštom kroz sivu izmaglicu. Pazila je da joj kuća uvek bude u vidokrugu. Posle desetak minuta hoda našla se na mestu s kojeg je i krenula.

Kosa koja joj je padala preko očiju bila je mlitava i mokra, a lice joj beše vlažno.

„Ahoj! Karolina!“, viknu ljudi starac iz potkrovlja.

„Oh, zdravo“, uzvratila Koralina.

Jedva je videla starca kroz maglu.

On se spusti niza stepenice na spoljnoj strani kuće, koje su prolazile pored ulaznih vrata Koralininog stana i vodile nagore ka vratima njegovog. Silazio je veoma polako. Koralina ga je čekala pri dnu stepenica.

„Miševi ne vole maglu“, reče joj on. „Od nje im se oklembese brkovi.“

„Ni ja je mnogo ne volim“, priznade Koralina.

Starac se naže ka njoj, toliko blizu da joj vrhovi njegovih brkova zagolicaše uvo. „Miševi imaju poruku za tebe“, prošaputa on.

Koralina nije znala šta da kaže na to.

„Poruka glasi ovako: *Ne idi kroz vrata*.“ On zastade. „Da li ti to nešto znači?“

„Ne“, reče Koralina.

Starac slegnu ramenima. „Čudni su ti oni, miševi. Često greše. Pogrešili tvoje ime, znaš. Stalno su govorili Koralina. Ne Karolina. Nikako Karolina.“

On podiže flašu mleka s podnožja stepeništa i krenu da se penje nazad ka svom stanu u potkrovlju.

Koralina se vrati u kuću. Njena majka je radila u svojoj radnoj sobi. Radna soba njene majke je mirisala na cveće.

„Šta da radim?“, upita je Koralina.

„Kada ponovo krećeš u školu?“, upita je majka.

„Iduće nedelje“, reče Koralina.

„Ufff“, reče njena majka. „Pretpostavljam da ću morati da ti kupim novu odeću za školu. Podseti me, srećo, inače

ću zaboraviti“, i ona nastavi da kuca razne stvari na ekranu kompjutera.

„Šta da *radim*?“, ponovi Koralina.

„Crtaj nešto.“ Majka joj pruži list papira i hemijsku olovku.

Koralina je pokušala da nacрта maglu. Posle deset minuta crtanja i dalje je imala prazan papir na kome je u jednom uglu pisalo

M L
 G A
 A

blago krivudavim slovima. Ona frknu i dodade ga svojoj majci.

„Mmm. Veoma moderno, dušo“, reče Koralinina majka.

Koralina se ušunja u gostinsku sobu i pokuša da otvori stara vrata u uglu. Ponovo su bila zaključana. Pretpostavila je da ih je majka opet zaključala. Ona slegnu ramenima.

Koralina ode da obiđe oca.

On je sedeo leđima okrenut vratima i kucao. „Briši“, reče on veselo kada Koralina uđe u sobu.

„Dosadno mi je“, reče ona.

„Nauči da stepuješ“, predloži joj on, ne okrećući se.

Koralina odmahnu glavom. „Zašto nećeš da se igraš sa mnom?“, upita.

„Zauzet sam“, uzvratila joj on. „Radim“, dodade. Još uvek se nije okrenuo da je pogleda. „Zašto ne odeš da gnjaviš gospođicu Spink i gospođicu Silovitu?“

Koralina obuče kaputić, navuče kapuljaču i izađe iz kuće. Sišla je niza stepenice. Pozvonila je na vratima stana gospođice Spink i gospođice Silovite. Začu se mahnit lavež u trenutku kada škotski terijeri istrčase u hodnik. Posle izvesnog vremena gospođica Spink otvori vrata.

„Oh, Karolina, ti si“, reče ona. „Anguse, Hamiše, Bruse, smirite se, dušice. To je samo Karolina. Uđi, draga. Da li si za šoljicu čaja?“

Stan je mirisao na sredstvo za čišćenje nameštaja i na pse.

„Da, moliću“, odgovori Koralina. Gospođica Spink je povede u prašnjavu sobicu koju je nazivala salonom. Na zidovima su se nalazile crno-bele fotografije lepih žena i uramljeni pozorišni programi. Gospođica Silovita je sedela u jednoj fotelji, pletući sve u šesnaest.

Nasule su Koralini čaja u malenu šoljicu od ružičastog porcelana s tacnom. Uz to su joj dale i jedan suvi „garibaldi“ kolačić.

Gospođica Silovita pogleda u gospođicu Spink, ponovo uze svoje pletivo i duboko udahnu. „Dakle, Ejpril. Kao što sam ti govorila: ipak moraš da priznaš da i stara raga još ima nešto snage u sebi.“

„Mirijam, draga moja, nismo više mlade kao što smo nekad bile.“

„Madam Arkati“, uzvratila joj gospođica Silovita. „Dadilja u *Romeu*. Ledi Breknel. Sve su to karakterne uloge. Ne mogu da te penzionišu sa pozornice.“

„Slušaj, Mirijam, *složile* smo se...“, poče gospođica Spink. Koralina se pitala da li su zaboravile da je i ona tu. Ništa ih nije razumela; shvatila je samo da vode raspravu koja je bila podjednako stara i udobna kao jedna od njihovih fotelja. Bila je to jedna od onih rasprava u kojima niko zbilja niti pobjedi niti izgubi, ali koje mogu da traju večno, ukoliko su obe strane voljne.

Ona srknu čaj.

„Gledaću ti u listiće, ako hoćeš“, reče gospođica Spink Koralini.

„Molim?“, reče Koralina.

„Listiće čaja, dušo. Pročitaću ti sudbinu.“

Koralina dodade svoju šoljicu gospođici Spink. Gospođica Spink se kratkovido zagleda u crne listiće čaja na njenom dnu. Napućila je usne.

„Znaš, Karolina“, reče ona posle nekog vremena, „ti si u užasnoj opasnosti.“

Gospođica Silovita frknu i spusti pletivo. „Ne budi šašava, Ejpril. Prestani da plašiš devojčicu. Vid te izdaje. Dodaj mi tu šoljicu, dete.“

Koralina prenese šoljicu kod gospođice Silovite. Gospođica Silovita je pažljivo pogleda, zavrte glavom, i ponovo se zagleda u nju.

„O, bože“, reče. „Bila si u pravu, Ejpril. Zbilja *jeste* u opasnosti.“

„Vidiš, Mirijam“, reče gospođica Spink pobjednički. „Vid mi je dobar kao što je uvek i bio...“

„A od čega mi pretila opasnost?“, upita Koralina.

Gospođice Spink i Silovita se tupo zagledaše u nju. „To se nije videlo“, reče gospođica Spink. „Listići čaja nisu pouzdani za te stvari. Ne baš. Dobri su za opšte stvari, ali ne i za pojedinosti.“

„Pa šta bi onda trebalo da radim?“, upita Koralina, koju je sve ovo malčice uznemirilo.

„Nemoj da nosiš ništa zeleno od odeće“, predloži joj gospođica Spink.

„I ne pominji ime škotske predstave*“, dodade gospođica Silovita.

Koralina se pitala zašto su gotovo svi odrasli koje je upoznala potpuno nerazumljivi. Ponekad, kada bi joj se obraćali, pitala bi se s kim to oni misle da razgovaraju.

„I budi veoma, veoma obazriva“, nadoveza se gospođica Spink. Potom ustade iz fotelje i ode do kamina. Iznad ognjišta se nalazila malena tegla, te gospođica Spink odvrnu njen poklopac i stade da izvlači stvari iz nje. Bili su tu porcelanska patkica, naprstak, čudnovat omanji mesingani novčić, dve spajalice i kamen s rupom.

Ona dodade Koralini kamen s rupom.

„Čemu to služi?“, upita Koralina. Rupa se nalazila na sredini kamena. Ona ga podiže prema prozoru i pogleda kroz rupu.

* Pozorišna sujeverja: veruje se da oblačenje zelene odeće i izgovaranje naziva Šekspirove predstave *Magbet* dovode do ozbiljnih nesreća, pa čak ponekad i do smrti na bini. Stoga je *Magbet* u pozorišnim krugovima poznat kao „škotska predstava“. Prim. prev.